

**Monitorizarea atitudinilor discriminatorii în mediul on-line românesc
Studiu de caz: forumurile cotidianelor naționale**

București, iunie 2007

Autori:

Costin Ciobanu, Asistent programe IPP
Vasile Gâlbea, Asistent programe Romani Criss (cadrul legislativ)

Înstitutul pentru Politici Publice
București

București, Iunie 2007

Str. Sfinții Voievozi nr. 55
Sector 1, București
Tel. : +4 021 212 3126/ 021 212 3127
Fax + 4 021 212 3108
Email: office@ipp.ro
www.ipp.ro

Str. Buzești nr. 19
Sector 1, București
Tel. : +40 21 310 70 70
Fax: +40 21 310 70 60
E-mail: office@romanicriss.org
www.romanicriss.org

© Drepturi de autor

Toate drepturile rezervate Institutului pentru Politici Publice (IPP) și Centrului Romilor pentru Intervenție Socială și Studii (Romani Criss). Atât studiul, cât și fragmente din el, nu pot fi reproduse fără acordul IPP și Romani Criss.

I. Discriminarea prin Internet – o nouă media pentru o atitudine constantă?

Demersul Institutului pentru Politici Publice (IPP) și al Centrului Romilor pentru Intervenție Socială și Studii (Romani Criss), concretizat prin studiul de față, vine să răspundă unor exigențe ce pot fi considerate normale în orice democrație care se vrea consolidată și bine structurată. Determinarea nivelului discursului discriminatoriu într-o societate este apanajul democrației, care permite, așa cum prevede și Constituția României din 2003, libera și neîngrădită manifestare a minorităților (de orice fel, recunoscut însă, ar fi ele), prin implementarea unor mecanisme care să asigure transpunerea în realitate a acestui drept. Este de precizat că acest demers nu poate îndeplini, având în vedere și obiectul de analiză, criteriile unei cercetări științifice riguroase; mai mult, abordarea nu se dorește a fi una exhaustivă, ci una reprezentativă, în măsură să stimuleze discuțiile despre nivelul discriminării în mediul on-line românesc. Astfel, cercetarea IPP și Romani Criss a avut în vedere un domeniu distinct al Internetului și o orientare precisă: monitorizarea exprimărilor discriminatorii, prin comentarii ale cititorilor la articolele jurnaliștilor și prin mesaje postate pe forumurile de discuții clasice, prezente pe site-urile a patru cotidiane românești.

Se constată, totuși, că, în România, pericolul pe care îl reprezintă discriminarea prin Internet a fost de multe ori ignorat. S-a considerat că termenul este un concept forțat pentru realitatea autohtonă, iar normativismul de ordin legal și instituțional în ceea ce privește discriminarea a fost privit ca un demers reprezentând nu o necesitate și o cerință internă a societății românești, ci un simplu element de bifat în atingerea obiectivului de aderare la Uniunea Europeană. Deși au existat numeroase studii și sondaje privind înclinația românilor spre discriminarea diverselor minorități¹, ecoul lor în rândul societății românești a fost doar unul vremelnic, în concordanță cu reflectarea în presă, și societatea civilă nereușind să impună, cu suficientă rigoare, această temă pe agenda publică.

Pe aceste coordonate, momentul din 19 mai 2007, în care Președintele României, Traian Băsescu s-a referit la o jurnalistă folosind apelativul de „țigancă împuțită”, a reprezentat unul care, deși este un eveniment în total dezacord cu valorile pe care ar trebui să le promoveze un reprezentant al autorităților române, a reușit să ridice problema discriminării la nivelul preocupărilor autorităților statului. În acest context, ceea ce s-a întâmplat pe site-uri, prin comentariile postate de diverși indivizi, a reprezentat o exacerbare la maximum a mesajelor intolerante la adresa minorității Roma. Este, astfel, de preferat ca atenția acordată acestui subiect să fie transpusă în măsuri care, pe lângă determinarea pe baze științifice a nivelului real al fenomenului discriminării, să propună politici publice coerente de tratare a problemei intoleranței.

¹ Un exemplu în acest sens este sondajul de opinie al Institutului pentru Politici Publice (IPP) realizat în septembrie 2003 de Gallup Organization România. Caietul de sondaj este accesibil la adresa: http://www.ipp.ro/altmateriale/IPP-Gallup_Caiet%20Sondaj_Extremism-2003.pdf .

Această analiză pornește de la dorința de a oferi teme și subiecte de discuție pentru o asemenea dezbateră, examinând nivelul discriminării prin mijloacele societății informatice printr-o monitorizare a discursului de tip cyber-hate desfășurat pe site-urile câtorva cotidiene, așa cum se va vedea, cu potențial crescut de exprimare a unor opinii intolerante. Au fost monitorizate în acest sens site-urile: www.cotidianul.ro, www.evz.ro, www.adevarul.ro și www.suporteri.ro. Monitorizarea, cantitativă și calitativă, a fost aplicată discursului discriminatoriu la adresa comunității Roma, ca exponent principal al categoriilor discriminate în România.

Studiul va identifica, în primul rând, elementele de ordin legislativ relative la manifestarea unor atitudini discriminatorii prin Internet, în vederea schițării unor soluții pentru reducerea acestui tip de discurs. Astfel, soluțiile de ordin legal trebuie privite interconectat cu elementele de ordin instituțional, simțindu-se nevoia unei implicări mai accentuate a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD) în rezolvarea problemei. De asemenea, este de dorit o conștientizare a diferitelor ziare ce permit on-line exprimarea cetățenilor cu privire la responsabilitatea pe care o au în reducerea unor manifestări discriminatorii prin propriile site-uri.

Monitorizarea propriu-zisă, luând în calcul cele patru site-uri menționate mai sus și având loc în lunile martie și aprilie 2007, va încerca să releve că discriminarea prin Internet, considerată ca un element de luat în seamă abia după monitorizarea manifestărilor exprimate după 19 mai, constituie o constantă a realității on-line românești. Cele două luni de monitorizare, martie și aprilie 2007, sunt în măsură să susțină o asemenea afirmație.

Dincolo de elementele de identificare ale cadrului legislativ în materia discriminării prin Internet și ale gradului discriminării „promovate” prin aceleași mijloace, cel mai important element al acestei analize este propunerea, pentru dezbateră publică, a unor soluții de remediere a neregulilor sesizate. Fie că se impune o reglementare legislativă mai strictă, fie o monitorizare a unor site-uri relevante prin lărgirea bazei de cercetare a CNCD, aceste propuneri sunt menite să arate preocuparea pentru sistematizarea unui fenomen, care, lăsat la voia întâmplării, nu poate produce decât probleme. Așa cum se spune de multe ori, violența verbală este ultimul pas către violența fizică.

II. Cadrul legislativ privind discriminarea prin Internet

La nivel internațional au existat discuții în numeroase forumuri cu privire în special la problema rasismului și xenofobiei pe Internet. Discuțiile nu au reușit însă să aducă un consens larg, unele țări propunând o armonizare a legislațiilor naționale, altele însă ridicând excepții legate în principal de libertatea de exprimare. În ceea ce privește conținutul prezent pe Internet, există practic o singură formă de conținut asupra căreia s-a format o majoritate de păreri în ceea ce privește ilegalitatea sa: pornografia infantilă, care a și fost incriminată prin „Convenția privind Criminalitatea Informatică a Consiliului Europei” – act internațional în vigoare.

Iată mai jos și principalele instrumente internaționale la care se lucrează în prezent în acest domeniu:

a) Protocolul adițional privind criminalizarea unor acte de natură rasistă și xenofobă comise prin sisteme informatice dorește să armonizeze legislațiile naționale cu privire la rasism și xenofobie pe Internet și să îmbunătățească cooperarea internațională în acest domeniu. Protocolul a fost deschis pentru semnături la 28 Ianuarie 2003. Acesta a fost semnat de 31 de state, inclusiv România. Doar 9 state au ratificat Protocolul, ca atare acesta intrând în vigoare la 1 Martie 2006.

b) Inițiative ale Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) .

În ultimii ani a existat un interes crescut pentru lărgirea activităților organizației în domeniul acțiunilor împotriva rasismului, xenofobiei, discriminării și anti-semitismului. Necesitatea combaterii propagandei rasiste, anti-semite și xenofobe pe Internet a apărut și în cadrul Deciziei 4/2003 privind Toleranța și Nediscriminarea emisă de Consiliul Ministerial de la Maastricht. Prin decizia Consiliului din Noiembrie 2004 s-a transmis în sarcina Reprezentatului pentru Libertatea Media al OSCE și monitorizarea modului în care legislația de interdicere a rasismului și xenofobiei este implementată, în vederea evitării implementării sale într-un mod discriminatoriu care poate duce la încălcarea libertății de exprimare.

c) Uniunea Europeană a propus în Noiembrie 2001 o Decizie - Cadru privind combaterea rasismului și xenofobiei – prin care își propunea să asigure că rasismul și xenofobia sunt incriminate în toate statele membre prin măsuri penale eficiente. Datorită diferitelor opinii între state, decizia nu a fost adoptată încă de Comisie. În ceea ce privește Internetul, prin programul Safer Internet și Safer Internet Plus, Uniunea Europeană a sprijinit financiar o serie de proiecte pentru combaterea conținutului ilegal prezent pe Internet și proiecte pentru protejarea minorilor – în special realizarea de hot-line-uri pentru reclamarea de

către cetățeni al unui conținut de acest fel. Aceste hot-line-uri sunt reunite în Europa în rețeaua INHOPE.

d) Organizația Națiunilor Unite a avut mai multe studii, rapoarte și evenimente în care problema rasismului, xenofobiei și anti-semitismului pe Internet a fost luată în discuție, în special în cadrul evenimentelor pentru implementarea ICERD („International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination”), adoptată încă din 1965.

În ceea ce privește discriminarea pe Internet, remarcăm faptul că în cele mai multe cazuri Internetul reprezintă doar un nou mediu de comunicare în care acțiunile de discriminare sunt posibile. De asemenea, caracterul public al Internetului face ca anumite acțiuni (precum cele prevăzute de art.19 din O.G. 137/2000 și art. 4 alin 2 din OUG 31/2002) să devină în momentul săvârșirii lor pe Internet în mod automat infracțiuni sau contravenții, în funcție de pericolul social.

Activitățile de discriminare pe Internet au, uneori, alte 2 caracteristici ce determină o specificitate aparte :

- caracterul aparent anonim al comunicării, în condițiile în care, cel puțin la prima vedere, este mai greu de identificat autorul unei acțiuni în anumite cazuri

- caracterul trans-național al acțiunilor

Pe aceleași coordonate, referitor la reglementările internaționale, există o serie de documente ce fac referire la sancționarea rasismului, xenofobiei, discriminării și anti-semitismului pe Internet. Astfel, la nivelul Consiliului Europei, sunt relevante următoarele acte:

- Convenția privind criminalitatea informatică
- Protocolul Adițional la Convenția privind criminalitatea informatică
- Declarația Comitetului Miniștrilor privind drepturile omului și statul de drept în societatea informațională
- Declarația Comitetului Miniștrilor privind libertatea de comunicare pe Internet
- Recomandarea ECRI privind combaterea diseminării materialelor rasiste, xenofobe și antisemite prin internet
- Recomandarea ECRI privind legislația națională referitoare la combaterea rasismului și discriminării rasiale
- Recomandarea Adunării Parlamentare privind rasismul și xenofobia în spațiul cibernetic.

Legislația națională în domeniu privind aspectele ce țin de comunicarea prin Internet

Având în vedere specificitatea comunicării prin Internet, cadrul legal privind discriminarea prin utilizarea acestui mijloc trebuie corelat cu reglementările existente cu privire la mediul on-line în România. În acest sens, următoarele acte sunt relevante:

- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 79/2002 privind cadrul general de reglementare a comunicațiilor, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr.591/2002, cu modificările și completările ulterioare
- Ordonanța Guvernului nr. 34/2002 privind accesul la rețelele publice de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr.527/2002
- Ordonanța Guvernului nr. 31/2002 privind serviciile poștale, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea 642/2002, cu modificările ulterioare
- Legea nr. 304/2003 pentru serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile de comunicații electronice
- Legea nr. 239/2005 privind modificarea și completarea unor acte normative din domeniul comunicațiilor.

III. Premisele și rezultatele unei monitorizări

1. Metodologia monitorizării

1.1. Site-uri monitorizate

Monitorizarea atitudinilor discriminatorii în mediul on-line românesc, aplicată forumurilor cotidianelor prezente pe Internet în **lunile martie și aprilie 2007**, a avut ca punct de plecare patru site-uri reprezentative pentru ceea ce înseamnă discriminare prin mijloacele societății informatice: 3 site-uri ale unor cotidiane generaliste și forumul unui cotidian sportiv. Detaliat, aceste site-uri sunt următoarele:

www.cotidianul.ro – „Cotidianul”. Site-ul, înregistrând 1.054.846 vizitatori unici în luna martie și 993.097 vizitatori unici în luna aprilie (3.932.442, respectiv 3.969.145 – afișări ale site-ului în aceeași perioadă)², reprezintă un spațiu important de manifestare a opiniilor. De asemenea, este de precizat că acest cotidian prezintă și un forum în varianta sa clasică (forum ce ar presupune moderarea și, astfel, un control mai strict al mesajelor postate).

www.adevarul.ro – „Adevărul”. Site-ul, înregistrând 879.481 vizitatori unici în luna martie și 736.027 vizitatori unici în luna aprilie (3.616.043, respectiv 2.999.696 – afișări ale site-ului în aceeași perioadă)³, este, de asemenea, un spațiu important de manifestare al cetățenilor animați de exprimarea unui drept fundamental, acela la liberă exprimare. Având în vedere structura site-ului, monitorizarea s-a referit și aici la comentariile cititorilor la articolele postate de jurnaliști, neexistând un forum în variantă clasică (forum ce ar presupune moderarea și, astfel, un control mai strict al mesajelor postate).

www.evz.ro – „Evenimentul Zilei”. Site-ul, înregistrând 2.748.751 vizitatori unici în luna martie și 2.634.378 vizitatori unici în luna aprilie (16.229.586, respectiv 14.931.894 – afișări ale site-ului în aceeași perioadă)⁴, este unul dintre cele mai importante spații on-line de dezbatere. De asemenea, având în vedere structura site-ului, monitorizarea s-a referit la comentariile cititorilor la articolele postate de jurnaliști, neexistând un forum în variantă clasică.

www.suporteri.ro . Site-ul, ce reprezintă de fapt forumul (în variantă clasică, cu moderare) al cotidianului „Gazeta Sporturilor”, prezintă cifre, în comparație cu celelalte site-uri, modeste în privința numărului de vizitatori⁵. Faptul că site-ul conține o filtrare atentă a mesajelor prin intermediul moderatorilor (uneori și la sugestia membrilor înregistrați ai forumului) poate fi un indicator relevant pentru numărul redus de vizitatori.

² Conform www.trafic.ro (<http://stat.trafic.ro/stat/cotidianulro/vizite/luna/#stat>).

³ Conform www.trafic.ro (<http://stat.trafic.ro/stat/adevarulonlinero/vizite/luna/#stat>).

⁴ Conform www.trafic.ro (<http://stat.trafic.ro/stat/adevarulonlinero/vizite/luna/#stat>).

⁵ <http://stat.trafic.ro/stat/suporteri/vizite/luna/#stat>

1.2. Modalitatea de monitorizare

Este de precizat, pentru o clarificare a lucrurilor, care a fost obiectul monitorizării. S-a realizat, aşadar, o monitorizare a ceea ce reprezentativ se numesc „forumuri”, propriu-zis **fiind vorba despre spațiile în care, pe site-urile respective, cititorii își exprimă opiniile** (în special cu privire la articolele jurnaliștilor, dar și prin discuții moderate pe o temă dată). În consecință, au fost analizate, din punct de vedere al caracterului evident discriminatoriu al mesajelor la adresa minorității Roma, comentariile cititorilor la articolele postate de jurnaliști și replicile intolerante ale cititorilor postate pe forumurile⁶, ce aveau moderare și nu porneau, în discutarea unor subiecte, neapărat de la articolele ziarului.

Metoda de analiză a mesajelor discriminatorii la adresa romilor a fost una bazată pe căutarea unor cuvinte-cheie („țigan” cu diferitele sale forme de scriere, „cioară”, „ciori”) în site-urile mai sus enumerate și a interpretării acestor cuvinte în contextul în care ele se găseau. Acest tip de cercetare s-a dovedit a fi unul eficient, susținut și de stereotipia existentă în vocabularul discriminatoriu la adresa minorității luate în calcul.

1.3. Modalitatea de a posta mesaje. Disclaimer –uri

Înainte de a trece la analiza cantitativă și calitativă a mesajelor evidențiate de monitorizare, din punct de vedere al tematicii cercetării, se impun câteva precizări, detaliat pentru fiecare site, legate de modul în care pot fi postate mesajele în mediu on-line. Restricțiile sau permisivitatea, după caz, a acestor site-uri în postarea de mesaje (așa cum se va vedea, în principal este vorba despre comentarii la articolele ziariștilor) este reflectată, uneori, în numărul de referiri discriminatorii la adresa minorității Roma prezente⁷; totuși, o asemenea relație nu este una necesară, existând cazuri în care autentificarea celor care postează mesaje neconstituind un impediment în manifestarea unor opinii intolerante⁸.

Aşadar, în spiritul celor menționate mai sus, trebuie comentată situația fiecărui site. Pentru www.cotidianul.ro, postarea fiecărui comentariu necesită autentificarea cititorului. Această autentificare constă în existența unei înregistrări prealabile pe acest site, înregistrare pentru care utilizatorul trebuie să completeze un formular cu următoarele date: nume, adresa de e-mail, parola, segment de vârstă, oraș, studii. De asemenea, la înregistrare, utilizatorul trebuie să fie de acord cu disclaimer-ul site-ului, asumându-și responsabilitatea pentru mesajele postate, cotidianul declinându-și responsabilitatea cu privire la postarea unor mesaje intolerante (mesajele postate nu sunt monitorizate în fiecare secundă). Referitor la forumul propriu-zis al ziarului „Cotidianul”, aceleași

⁶ Au existat două forumuri de tip clasic (cu moderare și un control mai strict al postării mesajelor): www.cotidianul.ro/forum și www.suporteri.ro

⁷ Este cazul cotidianului “Evenimentul Zilei” – www.evz.ro .

⁸ Este cazul ziarului “Cotidianul” – www.cotidianul.ro.

dispoziții se mențin, cu precizarea că moderarea umană este susceptibilă de a elimina mult mai rapid mesajele discriminatorii postate.

În ceea ce privește www.evz.ro, postarea de noi mesaje implică, în cadrul comentării articolelor propriu-zise (forum în sens clasic neexistând), o completare a unui formular în care se regăsesc următoarele câmpuri: nume, email, subiect și comentariu. De precizat este că regulamentul forumului se găsește distinct și nu este solicitat a fi bifat la completarea fiecărui mesaj, el totuși prevăzând că „nu sunt permise mesajele antisociale; cele care incită la acțiuni ilegale, la violență sau xenofobie” și că „nu sunt permise postările care conțin discriminări, indiferent dacă acestea se referă la sex, vârstă, religie, orientare sexuală”, responsabilitatea revenind exclusiv celui care postează mesaje.

În cazul www.adevarul.ro, adăugarea unui comentariu la articolele ziariștilor (menținându-se și aici lipsa unui forum propriu-zis) se realizează prin completarea unui formular ce conține numele, titlul și mesajul ca elemente obligatorii, precizarea adresei de e-mail fiind doar un element facultativ. De asemenea, la publicarea mesajului nu există vreun disclaimer care să interzică publicarea de opinii cu caracter discriminatoriu.

Referitor la www.suporteri.ro, situația este una mult mai clară. Existența unui forum în formă clasică (cu moderatori umani, atenți la ce se postează și care pot fi, de asemenea, atenționați de alți membrii cu privire la conținutul unor mesaje) necesită înregistrarea utilizatorilor prin nume, parolă și adresă de e-mail (printre altele), precum și conștientizarea, prin disclaimer, a necesității respectării de către aceștia a regulilor forumului, unde un aspect specific este reprezentat de interdicția de a posta mesaje jignitoare și discriminatorii.

Ca un element de subliniat, trebuie precizat că toate comentariile cititorilor (la articolele postate sau pe forumul www.suporteri.ro) sunt reproduse așa cum au fost ele afișate pe site-uri.

II. Concluzii ale monitorizării

Având în vedere specificitatea fiecărui site monitorizat, este de precizat că o prezentare a concluziilor monitorizării pentru lunile martie și aprilie trebuie să aibă loc pentru fiecare site în parte, elementele comune urmând a fi subliniate, prin propunerea unor soluții, în recomandările analizei.

1. „Cotidianul”

Ca element important, în cele două luni ale monitorizării site-ului www.cotidianul.ro, accentul manifestărilor discriminatorii la adresa minorității Roma s-a regăsit la nivelul comentariilor cititorilor la articolele publicate de jurnaliști. Forumul propriu-zis al ziarului nu a înregistrat, atât grație moderării, cât și datorită numărului redus de vizitatori, manifestări discriminatorii, fiind de

menționat aici doar două postări de către un utilizator ale unui articol al lui Grigore Cartianu din „Evenimentul Zilei” în care se prezintă modul în care Corneliu Vadim Tusor etichetează diferite personaje publice folosind apelativul de „țigan”⁹.

Sub aspect numeric, pe site-ul www.cotidianul.ro, au fost înregistrate 12 articole în luna martie la care au fost postate comentarii discriminatorii la adresa minorității Roma (37 de mesaje discriminatorii postate) și 16 articole, în luna aprilie, la care s-a răspuns de către cititori cu mesaje de același tip (29 mesaje discriminatorii postate). Detaliat situația arată astfel:

Nr. Crt.	Titlu articol	Data apariție articol	Număr mesaje discriminatorii (Roma)
1.	Băsescu, anchetat în Parlament de Comisia Felix	1 martie	1
2.	Fotograful „făcător” de scriitori	1 martie	1
3.	Modelul Năstase	1 martie	1
4.	Editorial - Voci murdare	1 martie	4
5.	Editorial – E-vanghelizarea	2 martie	10
6.	Mădălin Voicu a înapoiat Stradivariusul	10 martie	2
7.	Țigani din Florența	14 martie	1
8.	Zampanini: „Țigănuș este sinonim cu inteligența”	15 martie	Reliefarea, în articol, a unui gest discriminatoriu - 1
9.	Fărâme	20 martie	3
10.	Sursele Felix și Sanda se rățoiesc la Frattini	23 martie	1
11.	Imnul suspendării	26 martie	1
12.	CNSAS și-a găsit nașul. CVT	26 martie	1
13.	Editorial - Alianța URA	3 aprilie	1
14.	BBC dă reportaje false cu români	6 aprilie	1
15.	Românii le iau englezilor crapul de la gură	10 aprilie	1
16.	Nelu Ploieșteanu, de la Nicu Ceaușescu la Berlusconi	12 aprilie	Referirea, în articol, la gest discriminatoriu - 1
17.	Tudor Hood e ironic cu Monica d’Arc	13 aprilie	1
18.	Libertatea de depresie	13 aprilie	4
19.	Băsescu demisionează dacă e suspendat	13 aprilie	1
20.	Cui îi este teamă de homosexuali?	13 aprilie	5
21.	Editorial – Băsescu, președinte!	20 aprilie	2

⁹ Postările, publicând același articol al lui Grigore Cartianu – “Aliații lui Vadim”, au fost înregistrate în zilele de 14 martie și 28 martie 2007, fiind asociate, așa cum este normal, manifestării libertăți de exprimare.

22.	Am fost în Piața Universității	21 aprilie	1
23.	Franța votează: prima doamnă ar putea fi româncă	22 aprilie	5
24.	Editorial - Norocul lui Traian Băsescu	24 aprilie	1
25.	Băsescu vs Băsescu	24 aprilie	2
26.	"Băsescu înlăturat pentru ca justiția să intre sub influența grupurilor de interese"	24 aprilie	1
27.	Care „popor”?	24 aprilie	1
28.	Afară cu țiganii din DEX!	30 aprilie	1

Așa cum se remarcă numeric, 28 de articole în care se prezintă 66 de mesaje discriminatorii la adresa comunității Roma într-o perioadă de două luni într-un ziar este un indicator pentru ceea ce cred românii despre romi. Analiza de conținut a acestor mesaje este însă în măsură să puncteze și alte aspecte relevante.

Ca o concluzie importantă, deși este un lucru atât de știut încât s-a banalizat (ceea ce reprezintă un real pericol), cuvântul „țigan” a ajuns în realitatea românească să fie de multe ori asociat cu o jignire. Se observa, că, în discuțiile cu privire la oamenii publici, dezacordul față de acțiunile acestora se traduce prin folosirea apelativului mai sus menționat. Următoarele citate sunt reprezentative (mesajele sunt citate așa cum au fost ele postate):

*„Desi nu ma mai uit la realitatea de mult timp, iata ca aud de la un prieten ca la emisiunea lui un turcescu reloaded, acesta e 100% cu Traian Basescu. Probabil ca e in legatura cu prescrierea procesului **tiganului** de vantu.” (comentarii la articolul lui Ioan T. Morar – „Voci murdare”, 1 martie)*

*„cepeca (aka francisca, aka), nu te mai obosi sa-l aperi pe securistu (hot, manipulator, **tigan**) asta; chiar daca iti da bani” (comentarii la articolul lui Raul Balogh – „Sursele Felix și Sanda se rățoiesc la Frattini”, 23 martie)*

*„Robert Turcescu, care este **tigan** si la propriu si la figurat, a facut din emisiunile sale de pe Realitatea TV sau de la Europa FM doar vehicule de manipulare a maselor impotriva lui Traian Basescu.” (comentarii la articolul lui Cristian Pătrașconiu – „Editorial – Norocul lui Băsescu”, 24 aprilie)*

Referirile despre etnia Romă, așadar, au depășit cu mult spațiul articolelor destinate acestei minorități. Dacă ne gândim la incidentul din Italia în care fotbalistul Adrian Mutu a fost asociat unui „țigănuș priceput”, ne dăm seama că, dincolo de a reprezenta numai o problemă românească, discriminarea are destule manifestări și în vechea Europă. Generalizarea tratării romilor ca o veșnică problemă și sursă de infracționalitate, pe coordonată rasistă, devine o mare problemă în integrarea lor socială.

Se constată, pe aceste coordonate, cum românii au tendința de trata nediferențiat minoritățile. Astfel, așa cum se observă numeric, cele mai multe mesaje intolerante la adresa romilor, pe www.cotidianul.ro, s-au înregistrat la un articol despre homosexuali. Exemplificăm cu ajutorul următoarelor citate această situație (mesajele sunt citate așa cum au fost ele postate):

1. „De curand un prieten s-a intors dintr-o scurta vacanta in unul din cele mai frumoase orase europene, acolo, in metrou, era sa fie furat de un roman **tigan**, mai mult, aproape toti cersatorii erau romani **tigani**, daca o gluma despre o situatie sociala in care sunt implicati 90% romani **tigani** produce o gluma aceasta gluma nu este despre **tigani** ci despre romanii **tigani**. Nu ai cum sa pui in scenata chinezi, albanezi, americani sau pe Borat. Nu sunt de acord cu prigonirea homosexualilor, e treaba lor cu cine fac sex, cum si unde, nu am vazut ca acesti oameni sa fie prigoniti in nici un fel atat timp cat se comporta normal, nu am vazut ca cineva sa intrebe la vreun interviu daca este homosexual sau nu si din cauza asta sa nu-l angajeze, nu am vazut o parada a heterosexualilor si nici a coafezelor (pentru ca si ele sunt o categorie de care se rade).”
2. „Acuma se opintesc sa faca bancuri proaste si-si iau ca tinte "frizerii, ospatarii si administratorii de bloc" ai timpurilor moderne (adica: **tiganii**, blondele) - adica au devenit la fel de previzibili si rasuflati ca revista "Urzica" de pe vremea AbuzivImpuscatului.”
3. „putem sa mergem mai depaerte cu acest rationament si sa ne imaginam ce amploare va lua aceasta discriminare pozitiva.. de ex. ma duc la un interviu si las sa-mi scape informatia ca sunt homo (sau evreu, **tigan**..etc) si daca nu ma angajeaza ii dau in judecata pt "discriminare".. ce ziceti?!?! hai sa ne declaram toti gay-evrei-**tigani**.. poarte asa scapam de CNA. daca huidu si gainusa mai primesc vreo amenda dupa ce se declari cei mai pidosnici dintre gay pot acuza CNA-ul de discriminare.. hai ca ar fi misto”
4. „Beee, dar mai lasati draq homosexualii, **tiganii**, sau mai stiu eu ce minoritate... Acilea e vorba de CENZURA, bre, nu pricepeti? Azi ne cenzureaza glumele cu homosexuali, maine ne lipesc tuturor pliscurile cu leucoplast. Asta vrem? Asta vreti?”
5. „Atunci sa se declare toti agramatii, ospatarii, coafezele, inginerii si toate blondele minoritati si sa muriti de plictiseala cu corectitudinea voastra politica. Ma doare in cot de homosexuali, de lesbiene, unguri, **tigani**, samd, fiecare cu probelele lor pe care le intelegem, si chiar ii aprobam; la fel nu ma intereseaza nici cum isi cresc unii copiii in lumea asta "a dezaxatilor", pentru ca nu eu i-am pus sa se inmulteasca si daca i-ai facut, doar nu ai pretentia sa ti-i creasca altul sau sa creasca de capul lor, ci trebuie sa ai grija de ei. Ce ma intereseaza in schimb este libertatea mea de expresie; nu vreau sa fie ingradita de nimeni.” (comentarii la articolul lui Victor Borza – „Cui îi este teamă de homosexuali?”, 13 aprilie)

De asemenea, persistă o atitudine (așa cum se poate citi în mesajele următoare . publicate așa cum au fost postate), așa cum se poate distinge din părerile exprimate în comentariile la articole, cu privire la faptul că romii reprezintă ceva

substanțial distinct de restul populației, fiind inferiori și că nu se pot integra în comunități.

1. „iata inca un motiv pentru care sunt fan basescu: el este ROMAN, nu ungur si nu **tigan**. si romania este a romanilor. celor carora nu le place , sa se intoarca la origini, de unde au venit.”
2. „am locuit pentru o perioada scurta de timp intr-un cartier unde populatia era in majoritate de etnie **rroma**.stiam ca este doar o perioada pasagera, urma sa ma mut si de acolo. asa ca in naivitatea mea am incercat sa nu fiu fascista cum spune bozgorita francisca, si i-am privit pe vecinii mei de palier ca pe niste oameni, nu ca pe niste **tigani**. cu toate ca i-am ajutat in nenumarate randuri, cand ma intorceam cu spatele incepeau sa ma injure pe furis. nu pot sa descriu felul cum arata acel bloc , de cate ori cele cateva familii de romani care au renovat scara s-au trezit cu peretii ciobiti si smangaliti chiar in ziua in care au terminat treaba. nu mai vorbesc de mizeria de pe strazi, de scuipatii de pe caldaram printre care faceai slalom. nu mai vorbesc despre comercianti , in majoritate si ei **tigani** care vindeau toate mizeriile la preturi de specula si te furau la cantar pe fata .nu mai vorbesc nici de manelele care rasunau tot timpul la fiecare geam sau colt de strada. asa este romanii sunt discriminati in propria lor tara nu **ungurii** si nici **tigani**. si **ungurii** si **tigani** au fost primiti aici cu intelegere si au fost lasati sa traiasca de romani. blandetea specifica poporului roman l-a dus pe acesta la situatia de a fi practic musafir in propria lui tara.”
3. “...5 mil **tigani**(**tigani** nu **rromi**, ca aia fura si inseala, dupa cum spunea o **tiganca** in Dilema Veche). [...] Cati romani verzi mai raman? Nu tine de etnie nici jegul, nici furtul, nici inselaciunea. Tine de oameni. La **tigani** remarcam acest lucru pentru ca sunt diferiti. Imaginati-va cum ar fi daca 10% din negrii din Romania ar face aceste lucruri cat de repede ar fi toti alungati din tara. Si ca idee, in Bucuresti, romani si **tigani** arunca gunoiul pe geam, scuipa urla injura. Nu doar **tigani** fac treaba asta. E doar efectul a 1/2 de secol de indobitocire+inghesuiala prea mare. Si or sa mai fie asa cel putin o generatie. Daca 8%,12%(zic eu in cazul PNG) dintre romani voteaza cu cei doi jokeri, avem suficient de multi sa ne strice ziua la toti. VonGhelie nu are sanse sa ajunga nicaieri. Singurul lucru pe care o sa-l faca e sa mai trimita niste voturi spre Basescu, Vadim sau Becali. Multi dintre votantii PSD au o doza de ura pentru etnia **tiganeasca**. Unii nu-l suporta pe geoana ca e prostnac, altii nu-l suporta pe Vanghelie ca e incult” (comentarii la articolul Corinei Drăgotescu – E-vanghelizarea, 2 martie).

2. „Evenimentul Zilei”

Față de www.cotidianul.ro, în care înregistrarea cititorilor nu a „inhibat” manifestarea unor tendințe discriminatorii, site-ul www.evz.ro, site-ul cu cel mai mare număr de vizitatori dintre cele monitorizate, poate, dintr-o anumită interpretare, fi considerat un exemplu în care necesitatea furnizării unei adrese de e-mail în postarea de comentarii la articolele ziariştilor a avut un efect inhibitor la același gen de manifestări.

Această situație este transpusă sub aspect numeric căci, în lunile martie și aprilie, pe site-ul www.evz.ro, au existat numai 9 articole relative la minoritatea Roma cu caracter discriminatoriu, din care 3 au reprezentat știri/comentarii cu privire la manifestări discriminatorii. Defalcat, situația se prezintă astfel:

Nr. Crt.	Titlu articol	Data publicării articolului	Comentariu	Observații
1.	Rromii se consideră discriminați de ziariști	3 Martie	„Totodata, reprezentantii rromilor au condamnat alaturarea in paginile ziarelor a titlului de "rrom" alaturi de cuvinte cum ar fi "furt" si "talharie" si au dezaprobat folosirea publica a expresiei "tigan", pe care o considera jignitoare”	Textul articolului, reprezentând o reliefare a unui fenomen/eveniment discriminatoriu
2.	Aliații lui Vadim (1)	12 martie	„Mai mult, Hasotti era si „jigodie intratabila”, Teodor Melescanu - „Prajina cu urechi” si „Clapaugea”, Ludovic Orban - „un betiv, si prost pe deasupra”, Teodor Atanasiu - „un handicapat”, iar Eugen Nicolaescu - „un alt tigan tupeist”.”	Textul articolului, reprezentând o reliefare a unui fenomen/eveniment discriminatoriu
3.	Anchetă în cazul Mutu	14 martie	„Declaratia in care Maurizio Zamparini, presedintele echipei Palermo, l-a facut pe Adrian Mutu "tiganus viclean" a starnit un val de reactii. Intre timp, suporterii echipei AC Fiorentina au lansat o campanie de sustinere a atacantului roman, intitulata „Si eu sunt tigan”, iar Partidul Romanilor din Italia a cerut ca presedintele de la Palermo sa fie sanctionat pentru ofensa rasista.”	Textul articolului, reprezentând o reliefare a unui fenomen/eveniment discriminatoriu

4.	Opiniile și comentariile dumneavoastră	27 martie	„Te rog sa incetezi cu aluziile si intrebarile de cioara vopsita adresate lui Doru Coman, da! Coman este nume de origine semitica, nu mitica, stii, nu!”	
5.	Moștenitorul mătușii Tamara vrea din nou la război	1 Aprilie	„DACA AJUNGEA PRESEDINTE, TARA ASTA ERA PLINA DE MATUSI UN RROM SI-UN TIGAN (INDIGNATI) (m.....p@yahoo.com), 2007-04-01 16:37:07 Bai, bine-hranitule, ne faci etniile de rusine. Mai sparlim si noi o rata, o lebada, ca oameni suntem, dar tu ai luat-o razna: case, masini, termopane, bigudiuri... Si te dai victima la televizor”	
6.	Diddy nu mai concertează astaseară	6 Aprilie	„Concertu lu cioara vopsit!!! Se pare ca ciorii nu i-a placut prafu de la bamboo!!!! ca spun unii ca-i irita pe nas :D !!!!! a ramas saracu botezatu cu sacii de faina in caruta :D”	
7.	Meșteri populari pe străzile Brașovului	14 Aprilie 2007	„BRAVO TIGANILOR AUTENTICI MESTESUGARI stavros antoniadis (s.....7@yahoo.com), 2007-04-26 14:34:38 TIN SA LE ADUC MULTUMIRE PE ACEASTA CALE MESTESUGARILOR RROMI CARE PRIN PRICEPEREA SIMPLA A LOR EXECUTA LUCRURI DEOSEBITE.BRAVOS RROMILOR-HALAL SA VA FIE!”	Aici se reliefează o atitudine de discriminare pozitivă la adresa romilor, lucru mai rar întâlnit

8.	Sf. Mare Mucenic Gheorghe, Purtătorul de biruință	23 Aprilie	„Cand om vedea partidele noastre PNL, PD, PSD, UDMR etc (ordinea nu conteaza) ca luota pana la sange pt. cei necajiti. Sa NU uitati un lucru... Dumnezeu nu e tigan !!! Isi vor lua rasplata lor !!!”
9.	Din Paris pâ'n' la Vișeu	30 Aprilie	„Multumim! Jean nume de tigan?”

Deși unele stereotipuri referitoare la etnia Romă evidențiate mai sus se mențin, ponderea scăzută a unor manifestări discriminatorii pe site-ul www.evz.ro, un site cu un trafic foarte important, este un exemplu de bună practică, ce îndreptățește găsirea unei soluții pentru reducerea și eradicarea discursului intolerant la adresa romilor de pe forumurile cotidianelor.

3. „Adevărul”

Pentru www.adevarul.ro, modalitatea foarte simplă de a posta mesaje comentând articolele jurnaliștilor se traduce și în numărul de mesaje discriminatorii la adresa romilor apărute în cele două luni ale monitorizării. Astfel, sub aspect numeric, în luna martie apar 15 articole la care se răspunde, în variantă on-line, prin 46 de mesaje discriminatorii la adresa minorității Rome, pentru ca în luna aprilie să existe 14 articole la care se răspunde prin 38 de mesaje ale cititorilor de același tip.

Nr. Crt.	Titlu articol	Data apariție articol	Număr mesaje discriminatorii (Roma)
1.	Stranieri, veniți acasă!	1 martie	1
2.	Mădălin Voicu, dat în judecată pentru vioara Stradivarius	3 martie	7
3.	Capu' satului și capu' statului	6 martie	1
4.	Scandalul Stradivarius amuțește în sol major	10 martie	10
5.	Vicepreședintele romilor din Constanța, traficant	13 martie	3
6.	Mutu face valuri în Italia	14 martie	8
7.	Muncitori români, ostatici în patria lui Voronin	16 martie	1
8.	Conflict pe spinarea moldovenilor	16 martie	1
9.	Grevă generală pe termen nelimitat, în Israel	22 martie	1

10.	Un nou termen pentru dicționare: tehnosexualul	24 martie	1
11.	Prelungirea crizei, balamuc în toată regula	24 martie	1
12.	Mai bine cerșetor decât muncitor!	27 martie	2
13.	Stoicikov acuză România și Olanda de blat	28 martie	4
14.	Traian Băsescu, părăsit de Adriana Săftoiu	30 martie	1
15.	Medicul Răzvan Trancă, eliberat după 44 de zile de la un viol nedemonstrat	31 martie	4
16.	Armagedonul după Băsescu și Tăriceanu	11 aprilie	1
17.	O săptămână de jazz	14 aprilie	1
18.	Revoltă în cartierul chinezesc din Milano	14 aprilie	2
19.	Criză diplomatică între Vatican și Israel	14 aprilie	4
20.	O Românie vulnerabilă	17 aprilie	1
21.	Holocaustul, comemorat în tăcere, în Israel	17 aprilie	1
22.	Românul, xenofobul de ocazie	17 aprilie	6
23.	Rromi, în școlile de poliție	19 aprilie	15
24.	Cum au fost scoși oamenii în stradă	20 aprilie	1
25.	Câinele președintelui Vlad Țepeș	23 aprilie	2
26.	Avem o suspendare. Cum procedăm?	24 aprilie	1
27 .	Corsicanu spune că Borcea a vrut să-l cumpere	25 aprilie	1
28.	Becali, copilul nelegitim al BOR	25 aprilie	1
29.	Adrian Cioroianu se luptă cu Băsescu la summitul NATO	28 aprilie	1

Plecând de la datele numerice, se observă un număr important de mesaje discriminatorii postate de către cititorii cotidianului „Adevărul” la articolele ziariștilor. Așa cum se va observa mai jos, mesajele sunt unele foarte violente la adresa minorității Roma, mesaje în principal asociate articolelor care vizează aspecte ale vieții acestei etnii.

Comentarii postate de cititori la articolul „Rromi, în școlile de poliție”

„Antonescu Renaste, Romania Renaste

de Antonescu in data de 2007-04-19 16:34:15

Romanilor

Subscrieti

La+++++++Garda

De

Fier+++++++Basescu Va Atarna In Streang”

„asa este

de badia in data de 2007-04-19 17:55:40

ROMANIA RENASTE,ANTONESCU RENASTE DAR PENTRU A PUNE
TUNURILE PE LEGIONARI !!! SI PE t*****”

„ptr Maical

de Alex in data de 2007-04-19 15:23:03

Bai tziganule, lasa-ne, daca-ti place de ei , mars in India”

„Indianule...

de waffen ss in data de 2007-04-19 22:17:21

Si tu esti tot unul dintre ei coloratule.Ce v-as face eu voua jegosilor...Heil Hitler!!!”

„TE ROG SA...

de semaka in data de 2007-04-19 14:53:29

II IEI LA TINE ACASA. NU MAI SCRIE PROSTII CA LUMEA TE CREDE. DE 2000 SE
CAUTA CIVILIZAREA LOR. AI VAZUT TIGHAN LA MUNCA??? ESTI PROST
INSEAMNA.”

„ROMANIA TARA TIGANILOR

de neamtu in data de 2007-04-19 06:39:06

INCEP SA NE CONDUCA TIGANII. ROMANII SE FEREC DE UNGURI DAR
ADEVARATUL PERICOL VINE DE LA COLORATI.”

„tiganii vor fi majoritari in curand

de nicolas in data de 2007-04-19 08:53:27

ai perfecta dreptate”

„fara t*****

de costy in data de 2007-04-19 08:52:23

asta ne mai lipsea. si asa tiganii sunt barini locali iar romaniloa le este teama de ei. voi
nu faceti decat sa -i legiferati. nu cumva v-au platit”

„CIORDELA O SA CREASCA

de liberty in data de 2007-04-19 06:38:04

O SA CIORDEASCA SI MAI MULT IMPREUNA CU EI. HUO ...JOS GUVERNUL”

„EI ASTA ESTE BUNA

de semaka in data de 2007-04-19 06:37:00

IN CAZUL ASTA EMIGREZ BAIETI ..”

„De ce ? Politistii stiu deja sa fure !

de Dudu in data de 2007-04-19 06:15:57

...ce-or sa-i mai invete rromii ?”

„POLITIE pe criterii etnice ?

de BOBO _MEXICANU in data de 2007-04-19 05:33:24

Nu este nimic rau ,in recrutarea,selectia si pregatirea de politisti t*****-dar nu este corect
,sa recrutezi numai t***** (asa am inteles eu),fiindca suna a discriminarese pot lua
tepe :li se ridica "democratia "la cap ,incep sa se promoveze intre ei ,pot forma grupuri
de interese in cadrul politiei,si s-ar putea ca" mardeiasii" sa nu "asculte" decit de politistii
lor ...Adica actiunea de cuprindere a acestora se poate face in timp -nu la ordin,au sa
vina si celelalte etnii cu asemenea pretentii si sa vezi neica -activitate intre" politia

interetnica "-politia :turca,tiganeasca,chineza,araba,maghiara,macedoneana nruseasca,ucrainiana ..etc -Peste toti trebuie pus un super bulibasa sau super pasa Aoleo am uitat de M.Ap. :pluton tiganesc,companie turceasca etc"

„Aiurea..discriminare pe fata de rromii... in data de 2007-04-19 21:48:28
Impotriva romanilor, ca tziganii se vor apara intre ei. Mergi si reclama hotzul tzigian la fiu-su politistu. Pagubasul roman va fi vinovat mereu.”

„Politia de Alex in data de 2007-04-19 02:38:44
Este un experiment prost.N-au ce cauta in politia noastra. Romania Rom”

„Pt.Alex de waffen ss in data de 2007-04-19 22:13:51
Ai dreptate frate.ROMANIA este a ROMANILOR!!!!Borfasii astia inculti si incivilizati nu pot sa le gasesc alt loc decat intr-un lagar de concentrare la munca fortata.Sieg Heil!!!!”

Însă, este de reținut că mesajele discriminatorii la adresa romilor, așa cum se întâmplă și pe www.cotidianul.ro, nu sunt asociate numai unor articole despre aceștia; mai mult, apare o relația cauzală ce se stabilește între minoritățile cu potențial de discriminare în România: de exemplu, dacă un articol va vorbi despre evrei (Holocaust) sau homosexuali, imediat va fi vorba și despre mesaje intolerante la adresa romilor. Acest aspect se poate vedea în citatele următoare, reproduse așa cum au fost ele postate pe site-ul mai sus amintit.

Comentarii ale cititorilor la articolul „Românul, xenofobul de ocazie” – Marius Vulpe

„de ce a avut RO nevoie de atata timp sa isi puna c de obiectiva in data de 2007-04-17 19:39:42
pentru ca, dupa un GH. Dej, care era sigur roman, si a fost asasinat, a urmat un Ceausescu, care le-a pus pielea la banca pe aur. apoi, era si mare prieten cu arabii, vezi tratatele si conventiile si toate datoriile pe care statele arabe inca le mai au de achitat catre RO. dupa aia a venit gitanul de comunist ilici si a pus cenusa in capul meu, al tau, etc. a mai venit si bombonel- hormonel care, dupa ce a vizitat america, a ramas asa de impresionat de durerea evreilor care isi plang inca mortii din WW II , si a ordonat deindata ca Maresal ANTONESCU sa piara din istorie. ca asa voiau outzele lui si ale evreilor americani. uite, de aia a durat atata ca sa isi puna romanul cenusa in cap pentru o vina care nu ii apartine. si romanul cum este tolerant, tace si inghite....”

„Popor iubitor de anti antisemit in data de 2007-04-17 14:23:48
Om fi noi "nevinovati" - desi, daca vad revarsarea de ura si cantitatea de lat-uri (aruncate de ambele parti) pe forumul asta, ma mai gandesc daca-i asa. Sunt roman ortodox dar nu pot sa nu remarc qvasi-generalitatea antisemitismului (de fapt, antisionismului) la romani. Nu cred ca "un bunic betiv" a facut o tampenie de care eu (tu, el) nu putem fi acuzati. Un bunic betiv nu a inventat nici inchizitia, nici fascismul (cu holocaustul aferent)

nici chiar comunismul (care, pe sestate sau pe fata) a avut si el contributia la nenorocirile care degradeaza specia umana. Noi, "majoritarii" ii uram la gramada pe toti tigani, negrii, arabii, evreii, scunzii, slabii, grasii, intelectualii, handicapatii de orice fel, homosexualii - si in general - pe toti cei care nu sunt ca noi. Plecand pe alte meridiane, devenim minoritari (si victime) si ne scandalizam daca, bunaoara, englezii ne fac paduchiosi, raiosi, sifilitici, hoti, c*, traficanti, nespalati, etc. etc. Si nu ne place. Din fericire, trecerea de la vorbe la fapte se face mai greu (cu exceptii notabile, care pareau imposibile la sfarsit de secol XX - vezi sarbii si bosniacii si croatii si albanezii, etc, toti in Europa cea civilizata, toti dintr-o tara care prin anii 70 erau - pareau? - cu douazeci de ani inaintea romanilor pe care ii numeau "t***** murdari"). Tot asa, cum inca din vechime, ungurii foloseau apelative ca "desculti" sau "budos olah - roman imputit", cand se refereau la noi. Cat timp societatea (statul?...autoritatea?) nu va sanctiona fara crutare manifestarile asemanatoare celor de pe acest forum (cu riscul sa umple toate puscariile din tara), tot ce inseamna frustrari, invidie, ura fata de ceea ce nu cunoastem ne vor tine la periferia lumii civilizate - o rusine pentru ea (si ceva de care va trebui sa se protejeze- si, nici o grija, o va face!!!). Si atunci, murdaritorii de profesie vor incepe sa urle ca "ce-au cu noi, romanii, ai mai frumosi, destepti, drepti si nobili traitori de pe pamant?"..."

„dar despre holocaustul nostru , al romanilor de ce de Iulius in data de 2007-04-17 11:07:33

Zicea cineva intr-un comentariu la alt articol referitor la problema asta: "daca de ziua berii se bea bere, de ziua holocaustului ce se face?". De ce nu vorbesc domnii acestia despre holocaustul facut de evrei in Basarabia in iunie 1940? Sau despre cel facut tot de EVREI in ce mai ramasese din Romania dupa al doilea razboi mondial.De ce nu se vorbeste despre etnia tortionarilor comunisti(99%evrei si t*****)? De ce regimul unui evreu si anume Stalin nu este condamnat pentru 30 de milioane de victime si unul german care ar fi dat 6 milioane si alea trase de par este incriminat peste tot? Despre holocaustul palestinienilor facut de cine oare?nu se vorbaste?Ar mai fi cateva "de ce-uri?" insa cunoastema ca istoria o fac cei ce spanzura eroii si nu are rost sa ne mai intrebam...apropos, chiar credeti partea cu camerele de gazare?"

„O parere..

de Alba in data de 2007-04-17 08:49:47

Toleranța de tip occidental ascunde, de fapt, un „terorism al minorităților“. „De ce un ortodox poate fi persiflat oricând pe motiv că ar fi bigot sau un patriot poate fi luat peste picior în numele mondializării, în timp ce oricine se leagă de un homosexual, un țigan, un evreu ,etc. este imediat taxat ? “

„PENTRU CA,

de Dr.MICHIDUTZA in data de 2007-04-17 10:26:35

TZIGANII{pardon rromii},evreii si homosexualii sunt mondiali"avant la lettre"!Fiind prezenti in toate tzarile,au fost internationalisti.Chiar si acum cand evreii au un camin national,se arata adepti ai mondializarii.Evident, fara sa se lase condusi de altii,ca doar stiu si ei sa conduca..."

„romanul, pro-semitul de ocazie

de nevinovatul in data de 2007-04-17 08:40:38

Nu dragilor, romanul nu e nici xenofob nici antisemit, oricum nu intr-o masura semnificativa.

Tocmai asta e neplacut pentru semit. Pai din ce sa-si mai dea el importanta si sa se bage in ochii tuturor? E un avantaj in a te poza constant in victima. Adica in a incerca sa ma faci pe mine vesnic responsabil de ce a facut vreun bunic betiv de-al meu, ca sa vii si sa imi ceri mie socoteala acum si in vecii vecilor. Foarte profitabil, nu? Seamana cu razbunarea tiganeasca, care nu se sterge generatii in sir..

Ba pe dracu" s-a sters de mult.

Asa ca eu si noi si romanii nu va suntem voa evreilor cu nimic datori, nici azi, nici maine nici cind. Iar bunicii nostri si-au platit datoriile. Daca nu altfel, macar cu cei 45 de ani de comunism in care Ane Paukeritze si Walteri Romani tatici de Petre, si-au luat inapoi de la noi toti in numele vostru orice datorie imaginabila. Romania e tot a noastra, a romanilor, nu suntem nici vinovati nici datori nimanui."

De asemenea, ca și în cazul celorlaltor site-uri analizate, se remarcă sensul pe care cuvântul „țigan”, precum și alte cuvinte asociate lui, au căpătat conotația unei injurii.

Comentarii ale cititorilor la articolul „Medicul Răzvan Trancă, eliberat după 44 de zile de la un viol nedemonstrat” - Liliana Năstase, Ionel Stoica

„andr

de greg in data de 2007-03-31 11:14:30

tipa nu e decit o rapandula ordinara, in loc de despagubiri si altele ar trebui sa primeasca una peste bot si un picior in kloor, e numai o k..va de tzagana"

„pt jurist

de ion in data de 2007-03-31 11:33:10

esti tu jurist cum e paula din cotet, dupa stil esti o maimuta de tzigan care a dat de taste,hai, drumul ca esti numai o vita cretina"

4. Forumul „Gazetei Sporturilor” - www.suporteri.ro

În ceea ce privește site-ul www.suporteri.ro, forumul în variantă clasică al cotidianului sportiv „Gazeta Sporturilor”, lucrurile relative de postarea unor mesaje discriminatorii la adresa minorității Roma stau cu totul diferit.

Moderarea umană a site-urilor permite un control sporit al mesajelor postate, ce se traduce și prin ștergerea unor mesaje discriminatorii de pe site de către administratori. O asemenea atitudine este de lăudat. De exemplu, unui mesajul cu profund caracter intolerant la adresa minorității Roma, postat în data de 6 aprilie 2007, i s-a răspuns în felul următor: „Are un post, si ala raportat cu pete. Eu ii dau pauza, ca de mizerii de astea nu avem nevoie.”. Mesajul postat a fost următorul:

Presupun ca esti un tigan inversunat daca ai gandirea asta....pai sa fac ceva pe voi de tiganii spurcati..nu meritati sa aveti stadionu suspendat sau ce ?goian merita galben la faultul criminal al lui Ganea ?dute bah si culca-te oprisane ca esti cioara pana la moarte...si eu stiam ca voi ziaristii trebuia sa fiti impartiali dar D....sunt unii ca tine care sug bani de la rapid sa publice articole PRO...esti un RATAT...

Cu privire totuși la remarcele discriminatorii prezente pe aceste site-uri, ele sunt în general asociate clubului de fotbal „Rapid” și reprezentanților acestui club, neexistând atacuri centrate asupra minorității Roma în ansamblul ei.

În concluzie, acest forum, având în vedere structura sa și numărul de vizitatori, nu prezintă un pericol de exacerbare a manifestărilor discriminatorii, atenția în acest domeniu trebuind să se concentreze asupra comentariilor postate pe site-uri de cititorii cotidianelor ce au și formă electronică.

IV. Concluzii și recomandări finale

Cu privire la această analiză, este de precizat încă o dată scopul demersului său. Acesta este de a provoca, prin aspectele reliefate, o dezbatere referitoare la nivelul discriminării prin Internet și de a se încerca găsirea unor elemente care să reducă manifestările intolerante

Pornind de la aspectele reliefate, un prim punct, în dezbaterile privitoare la modalitățile de a reduce numărul manifestărilor discriminatorii la adresa minorităților pe site-urile ținând de cotidienele naționale, este atenția care ar trebui să se concentreze pe caracteristicile comentariilor cititorilor la articolele ziariștilor.

Ca soluții în tratarea acestui fenomen, sunt de precizat dificultățile tehnice și juridice care există în domeniul discriminării prin Internet. În condițiile legilor existente în acest moment în România în materie de discriminare, mediul on-line este unul care, prin complexitatea sa, necesită reglementări speciale și o acțiune concertată și bine structurată a autorităților statului. Astfel, un prim pas către o reglementare, în strânsă corelare cu afirmarea libertății de exprimare, a conținutului mesajelor postate pe variantele on-line ale cotidianelor (și, prin extrapolare, pe toate forumurile de discuții) ține de stabilirea unei autorități competente în domeniu. Acest rol ar putea fi îndeplinit de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, numai însă în condițiile în care acestei instituții i se asigură pârghiile legale și logistice de a acționa. Se poate urma, în acest caz, bunul exemplu oferit de Consiliul Național al Audiovizualului în mediul audiovizual.

În legătura cu mecanismele concrete de luptă împotriva afirmării unor manifestări discriminatorii prin forumurile de discuții, un aspect important care trebuie stabilit ține de cine este incriminat pentru aceste mesaje. Propunerea IPP și Romani Criss se referă la incriminarea celor care se ocupă de site-ul care conține mesaje intolerante, prin formularea, amendându-se legea actuală privind combaterea tuturor formelor de discriminare sau fiind vorba despre o nouă lege despre discriminarea prin Internet, unei interdicții de a delega răspunderea de către reprezentanții site-ului către cei care postează. În vederea atingerii scopului propus, este nevoie de o sensibilizare și o conștientizare, chiar prin mecanisme legale, a celor care dețin forumuri de discuții.

Asupra mecanismelor propriu-zise de filtrare a mesajelor pe aceste forumuri, IPP și Romani Criss propun o variantă combinată de moderare umană și moderare prin soft-uri, CNCD putând, în lumina unor noi atribuții, să se ocupe de elaborarea acestor soft-uri. Ca mecanisme auxiliare, imediat aplicabile, se impune și folosirea obligatorie unor user-name-uri înainte de postare unor mesaje (existând astfel adrese de email valide) pe forumurile de discuții.

Poate cea mai importantă temă de discuție pe care această analiză dorește să o puncteze este oportunitatea unei legi speciale împotriva discriminării prin Internet. Se constată cum, datorită complexității sale și numărului tot mai mare de utilizatori, Internetul devine un mijloc de informare în masă unde compatibilizarea dreptului la liberă exprimare intră uneori în conflict per accidens cu principiul non-discriminării, reglementările mass-mediei clasice dovedindu-se foarte greu aplicabile mediului on-line. Existând nevoie de a trata cu toată seriozitatea fenomenul, pentru ca generațiile următoare să nu se formeze într-un climat intolerant și periculos, comunicării electronice trebuind să i se acorde un loc important. Așadar, IPP și Romani Criss susțin necesitatea elaborării unei complexe legi împotriva discriminării prin Internet.